

MEMO

Onderwerp:
Deelrapport NEA II - Mitigatie bestaand gebruik

Assen,
28 april 2011

Projectnummer:
D03011.009001

Van:
Beno Koolstra

Opgesteld door:
Beno Koolstra

DIVISIE MILIEU & RUIMTE

Afdeling:
Natuur & Archeologie

Ons kenmerk:
074902018:C

Aan:
Aante Nicolai
Hans Lammers
Maarten Platteeuw
Maaïke Everink
Carl van der Rakt

Kopieën aan:
Projectteam IMARES
Projectteam ARCADIS

Inleiding

In fase 1 van de Nadere Effectanalyse (NEA) is van een aantal bestaande (niet Nb-wetvergunde) gebruiksfuncties in de Waddenzee en Noordzeekustzone geconstateerd dat deze (mogelijk) significante gevolgen hebben voor één of meerdere instandhoudingsdoelen. In fase 2 van de NEA wordt uitgezocht of en op welke wijze deze effecten mitigeerbaar zijn. In fase 1 zijn voor veel gebruiksfuncties al mogelijke mitigerende maatregelen genoemd, daarop wordt in deze fase voortgegaan.

Welke functies komen voor mitigatie in aanmerking?

In de onderstaande tabellen [bron: NEA1] zijn alleen de combinaties van gebruiksvorm/instandhoudingsdoel opgenomen waarvan is vastgesteld dat significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten.

Waddenzee	
<i>Gebruiksvorm</i>	<i>Instandhoudingsdoel</i>
Gebruik en beheer kwelders vastelandskust (onderhoud watergangen)	Slijkgrasvelden ¹⁾
Kitesurfen (bestaande locaties) ¹⁾	Bontbekplevier (brv) ²⁾
Kitesurfen (nieuwe locaties)	Eidereend
Kitesurfen (nieuwe locaties)	Scholekster

¹⁾ In NEA fase 1 is afgesproken dat zowel de bestaande als de nieuwe kitesurflocaties (maar wel bestaand gebruik in het kader van de Nb-wet) meegenomen worden. 'Bestaand' en 'nieuw' slaat in dit verband op de locaties met en zonder ontheffing BPR (Binnenvaartpolitiereglement).

ARCADIS

Bivakkeren op zandplaten	Strandplevier (brv)
Steken zee-aas	Droogvallende platen (litorale mosselbanken)
¹⁾ In de nieuwste versie van het rapport Doeluitwerking Waddenzee heeft het habitatype “Slijkgrasvelden” een positieve doelrealisatie. Dat betekent dat bestaand gebruik niet tot significante effecten zal leiden, tenzij er sprake is van intensivering van het gebruik. Daarvan is echter geen sprake: mitigerende maatregelen zijn dan ook niet nodig (rapport NE-1 wordt hierop aangepast).	
2) Volgens SOVON 2005-2009 zijn er geen broedlocaties van de bontbekplevier op het strand van Harlingen aangetroffen.	

Noordzeekustzone	
<i>Gebruiksvorm</i>	<i>Instandhoudingsdoel</i>
Evenementen	Strandplevier (brv)
Boomkorvisserij	Eidereend
Boomkorvisserij	Zwarte zee-eend
Boomkorvisserij	Perm. overstr. zandbanken
Bordenvisserij	Perm. overstr. zandbanken
Staadwantsvisserij	Bruinvis
Garnalenvisserij	Eidereend
Garnalenvisserij	Zwarte zee-eend
Garnalenvisserij	Perm. overstr. zandbanken

Voorstellen voor mitigatie

Als een gebruiksvorm (mogelijk) significant negatieve effecten heeft op een instandhoudingsdoel is het mitigeren van deze effecten één van de mogelijke oplossingen. Een andere mogelijke oplossing is het verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied door algemene maatregelen, niet (alleen) gericht op de specifieke gebruiksvorm. In deze paragraaf wordt verkend op welke wijze de effecten van de gebruiksvormen te mitigeren zijn. Dat wil nog niet zeggen dat deze maatregelen ook daadwerkelijk uitgevoerd worden. De voorstellen die hier worden gedaan dienen in overleg met de gebruikersgroepen ander uitgewerkt te worden.

Waddenzee: Gebruik en beheer kwelders vastelandskust, onderhoud watergangen

Geen maatregelen nodig, zie voetnoot in de tabel voor de Waddenzee hier boven.

Waddenzee: Kitesurfen op bestaande locaties

Door het kitesurfen vanaf de Westerzeedijk bij Harlingen kunnen in het broedseizoen broedparen van de **bontbekplevier** worden verstoord; op het strand zijn in het verleden broedgevallen van deze soort geconstateerd. De laatste jaren heeft de bontbekplevier echter niet meer op het strandje gebroed. Dat betekent dat op voorhand geen aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Wel zal, mocht de soort er in de toekomst toch weer tot broeden komen, de broedlocatie vanuit de Flora- en Faunawet beschermd moeten worden.

Het ligt niet voor de hand om op een kunstmatig aangelegd recreatiestrand dichtbij een woonlocatie als Harlingen, het strand deels af te sluiten voor strandbroeders. Afgelopen winter is daarover in die zin ook gecommuniceerd in de consultatiegroep. De Bontbek broedt verspreid over het hele waddengebied op spaarzaam begroeide plekken, zoals op de Friese kwelders, Rottum en de bewoonde eilanden. De lijn is om op de bewoonde eilanden waar in potentie voldoende geschikte gebieden zijn

ARCADIS

het leefgebied van deze soort te verbeteren door aan het begin van het broedseizoen te inventariseren of er sprake is van broedgevallen en zo ja die plekken af te zetten. [ook met borden]. Dit kan ook bij Harlingen, maar recreatief gebruik heeft het primaat. De verbetermaatregel in de WZ bestaat uit verdergaande maatregelen, namelijk niet alleen beschermen van bestaande broedgevallen maar ook van locaties die in potentie geschikt zijn. Dit moet al heel vroeg in het voorjaar gebeuren en indien na monitoring blijkt dat er sprake is van een daadwerkelijk broedgeval dan blijft de locatie afgesloten, zo niet dan wordt de bescherming op die locatie opgeheven [bron: concept-beheerplan Vlieland]. Voor dit beleid is het Harlinger strand ongeschikt gezien het intensief gebruik en daarom wordt gezocht naar locaties op de wat rustiger delen op de bewoonde eilanden. Te Harlingen worden alleen de daadwerkelijke broedlocatie afgezet [FFwet], zowel voor de kitesurfers als de normale strandrecreatie Actie: Dit af te spreken met de gemeente Harlingen.

Waddenzee: Kitesurfen op nieuwe locaties

De locatie oostzijde veerdam op Ameland ligt in de directe nabijheid van een grote hvp voor **scholeksters**. Verstoring van deze hvp tijdens hoogwater kan effect hebben op de fitness van de scholeksterpopulatie en daarmee de ongunstige staat van instandhouding verder onder druk zetten. Gezien de grote verstoringafstand van kitesurfen (750 meter; Krijgsveld *et al.* 2008) kan alleen gemitigeerd worden door een zone van 750 meter rondom de hvp tot verboden gebied te verklaren voor kitesurfen. Handhaving kan een probleem vormen omdat eigenlijk alleen te handhaven is op de plek waar de kitesurfers te water gaan en veel moeilijker op het gedrag op het water. Het afsluiten zal dan dus zo'n groot gebied rondom de hvp moeten gebeuren dat de surfers ook via het water niet binnen 750 meter van de hvp komen. Dit houdt in dat het gehele gebied tegen oostzijde van de dam gesloten blijft voor het kiten. Aan de wad-zijde van Vlieland rusten **eiders**. Significante gevolgen als gevolg van verstoring door kitesurfen is niet uit te sluiten. Dit wordt door DLG nog nader getoetst. Mitigatie is mogelijk door een zodanig deel van het strand af te sluiten voor kitesurfen dat voldoende rustgebied voor de eiders beschikbaar blijft.

Waddenzee: Bivakkeren op zandplaten

De belangrijkste zandplaten voor de **strandplevier** zijn afgesloten voor recreanten middels een art. 20-sluiting. Er broeden echter ook strandplevieren op zandplaten waar ook wordt gebivakkeerd (meerdere getijden achtereen). Gezien de staat van instandhouding kan het verstoren van enkele broedparen (en de daarmee samenhangende vermindering van de reproductie) leiden tot een zodanig effect op de populatie dat significante gevolgen op kunnen treden. Op basis van een analyse van het benodigde broedareaal voor de strandplevier en de huidige verspreiding van de broedparen kunnen meer of andere gebieden middels art. 20 gesloten worden als mitigerende maatregel. Zeekanoers hebben de wens om meer te kunnen bivakkeren nabij jachthavens en de Waddeneilanden. Wanneer dit gerealiseerd kan worden (door het aanleggen van kampeerlocaties nabij jachthavens die vanaf het water eenvoudig te bereiken zijn), zal er mogelijk minder gebivakkeerd worden op de platen. Wanneer enkele locaties in de nabijheid van de eilanden gerealiseerd kunnen worden, zal de druk op de andere platen afnemen en is geen verdere mitigatie noodzakelijk. Voor de strandplevier geldt een verbeteropgave, wat inhoudt dat in het kader van het beheerplan de aanwezigheid van voldoende geschikte broedlocaties gezorgd moet worden. Dit betekent ook bescherming van locaties die in potentie geschikt zijn, maar nu niet gebruikt worden. Het broedgedrag van de strandplevier (en ook van de bontbekplevier) is onvoorspelbaar, waardoor relatief veel geschikt broedgebied nodig is.

Op basis van een analyse van het benodigde broedareaal voor de strandplevier en de huidige verspreiding van de broedparen kunnen vooral potentiële broedlocaties op de bewoonde Waddeneilanden worden afgesloten (uitvoering DLG en Prov. Fr). Ook op de losliggende zandplaten

ARCADIS

liggen potenties, zij het geringer dan op de bewoonde eilanden. Richel is het gehele jaar afgesloten (art. 20 gebied). Op het Rif vindt sluiting broedlocatie plaats op maat, d.w.z. alleen afsluiten als er daadwerkelijk wordt gebroed door strandbroeders. Het Rif is wel afgesloten als HVP rond hoogwater (tussen 3 u. voor en na HW). Engelsmanplaat wordt aan de oostzijde hoger en kan geschikt worden als broedlocatie. Hier kan, evenals op het Rif, in de toekomst afsluiting op maat plaatsvinden in overleg met o.a. de zeekanoërs (mitigatie 1). Simonszand is zeer dynamisch en afgesloten als HVP rond hoogwater. Bij voldoende betekenis van Simonszand voor strandbroeders is in overleg met recreanten eenzelfde soort maatregel op maat mogelijk als voor het Rif (mitigatie 2).

Bivakkeren op zandplaten kan worden geconcentreerd op aan te wijzen (en te markeren) puntlocaties, en zodanig dat men niet uitzwermt over de plaat (en verstoring broedlocaties voorkomt).

Zeekanoërs hebben de wens om meer te kunnen bivakkeren op terrein van jachthavens op alle Waddeneilanden. Wanneer dit gerealiseerd wordt, zal in principe minder gebivakkeerd hoeven te worden op de platen, voor het maken van een kanotrip langs de kust (mitigatie 3).

Waddenzee: steken zee-aas

NB: het betreft hier kleinschalige, handmatige winning van pieren en zagers.

Wanneer tijdens het steken naar zagers litorale mosselbanken worden beschadigd, kan dit leiden tot significante aantasting van het habitatype **droogvallende platen**. De laatste jaren wordt echter weinig gestoken bij mosselbanken door de sterke opkomst van de Japanse oester zodat het effect op dit moment erg klein is. Door als mitigerende maatregel het steken van pieren en zagers op mosselbanken te verbieden, kan de activiteit in de huidige intensiteit verder ongehinderd voortgang vinden. Er zijn geen redenen om aan te nemen dat de intensiteit in de nabije toekomst zal stijgen.

Noordzeekustzone: Evenementen

Door evenementen in het broedseizoen in de nabijheid van broedgebieden van de **strandplevier** kunnen broedende vogels verstoord worden. Dit kan leiden tot het 'mislukken' van een broedsel, wat gezien de verbeteropgave die voor deze soort geldt kan leiden tot een significant effect. Dit is te mitigeren door bij evenementen broedlocaties of -gevallen van de strandplevier op 500 meter afstand af te zetten voor publiek en deelnemers. Hoewel significante effecten voor de bontbekplevier niet verwacht worden, kan voor deze soort bij grootschalige evenementen dezelfde maatregel overwogen worden.

Noordzeekustzone: Boomkorvisserij, bordenvisserij, staandwantvisserij, hengeltvisserij, mesheftvisserij en garnalenvisserij

Mitigerende maatregelen worden in het Heijkoop-proces bepaald.